

"וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה" הקב"ה הכהן העליון לוקח קומץ מובחר מכל עסק התורה וקיום המצוות שלנו

ולהתייגע בתורה לברר שמעתתא אליבא דהלכתא, עד שהדברים יהיו ברורים ונהירים כסולת נקיה, "ויצק עליה שמן" - נשלב את התורה עם מעשים טובים שהם בבחינת שמן, "ונתן עליה לבונה", נקדש את מחשבתנו שתהיה בבחינת "לבונה זכה", לעסוק בתורה ומעשים טובים לשמה בלתי לה' לבדו.

"וקמץ משם מלוא קמצו"

בדרך זו נמשיך לבאר מצות קמיצה בקרבן מנחה: "והביאה אל בני אהרן הכהנים, וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה, והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה". וצריך להבין הענין בדרך עבודה, מדוע מכל קרבן המנחה שמביא העני לה' לוקח הכהן רק קומץ קטן, להקטיר את אזכרתה על המזבח ריח ניחוח לה'.

ונראה כי במעשה נשגב זה טמון רעיון עמוק, בתכלית העבודה של כל אחד מישראל, בהקדם לבאר מאמר נפלא בענין בריאת האדם במדרש (בר"ח ה):

"אמר רבי סימון, בשעה שבא הקב"ה לבראות את אדם הראשון, נעשו מלאכי השרת כיתים כיתים וחבורות, מהם אומרים אל יבא ומהם אומרים יבא, הדא הוא דכתיב (תהלים פה יא) חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו. חסד אומר יבא שהוא גומל חסדים, ואמת אומר אל יבא שכולו שקרים, צדק אומר יבא שהוא עושה צדקות, שלום אומר אל יבא דכוליה קטטא [שכולו מריבות].

מה עשה הקב"ה, נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב (דניאל ח יב) ותשלך אמת ארצה. אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, [רש"י: חותמו של הקב"ה אמת], תעלה אמת מן הארץ, הדא הוא דכתיב (תהלים פה יב) אמת מארץ תצמח".

ותמהו כל המפרשים הפלא ופלא, מה ראה הקב"ה להשליך את האמת ארצה, ממה נפשך אם רצה הקב"ה לברוא את האדם למרות טענת

ליחורב, ואמר הקב"ה לישראל, כל זמן שבית המקדש קיים ואתם מקריבין קרבנות לתוכו מתכפר עליכם, ובזמן שאין בית המקדש קיים במה מתכפר עליכם, התעסקו בדברי תורה שהן משולין לקרבנות והן מתכפרין עליכם".

על פי האמור הבה נתבונן איך דברי תורה נמשלים לקרבן מנחה, על פי מה שמצינו במדרש כי סולת"ה היא רמז על התורה, שצריך לעמול עליה עד שתהיה מבוררת כסולת נקיה. [ב"שפתי כהן" פרשת פנחס (במדבר כח ה) מוסיף על כך רמז: "סל"ת במילואה כזה סמ"ך למ"ד תי"ו עם הכולל בגימטריא תור"ה, וכן סל"ת למנח"ה גימטריא ז"ו תור"ה"]. אולם שלימות התורה היא רק אם הסולת היא בלולה "בשמן" במעשים טובים הנמשלים לשמן, כמבואר במדרש (במד"ד יג טו) על מה שנאמר בקרבנות הנשיאים (במדבר ז יג): "שניהם מלאים סולת בלולה בשמן למנחה".

"שניהם מלאים סולת, המקרא והמשנה מלאים הם, שאין אחד סותר על חבירו, סולת כמה דתימא (תהלים יט) ונופת צופים, כסולת שצפה על גבי נפה. בלולה בשמן, זו התורה שצריכה לבלול במעשים טובים, כהיא דתנינן (אבות פ"ב מ"ב) יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון, הוי למנחה, שאותה שעה הוא נושא נחת רוח ליוצרו, בזמן שאדם עוסק בתלמוד תורה והוא בעל מעשים טובים ושומר עצמו מן החטא".

הנה כי כן נשכיל להבין, כי אפילו בגלות המר שאין לנו בית המקדש מוטלת עלינו החובה להביא קרבן מנחה לה' בדרך עבודה, לקיים במלוא מובן המלה: "ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה", ופירש רש"י: "מי דרכו להתנדב מנחה - עני", והרי זה רמז על זמן הגלות שאנו עניים ודלים אמיתיים בגשמיות וברוחניות.

אולם הלא גם על זמן הגלות שנינו (ברכות ח.): "מיום שחורב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד". לכן בגלות נקריב קרבן מנחה לה': "סולת יהיה קרבנו" - לעמול

בפרשתנו פרשת ויקרא אנו למדים על "קרבן מנחה לה", שהוא שונה מכל הקרבנות בכך, כי בעוד שכל הקרבנות הם בעיקר בעל חי, ככתוב בתחילת הפרשה (ויקרא א ב): "אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם", הרי שקרבן מנחה הוא מן הצומח - מסולת שנותנים עליו שמן ולבונה ככתוב (שם ב א):

"ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה', סולת יהיה קרבנו ויצק עליה שמן ונתן עליה לבונה, והביאה אל בני אהרן הכהנים, וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה, והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה". ופירש רש"י: "ונפש כי תקריב, לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה - עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו".

והנה עתה אשר בעוונותינו הרבים חרב בית המקדש, ואין לנו לא כהן בעבודתו ולא לוי בדוכנו ולא ישראל במעמדו, אין אנו יכולים להביא קרבן מנחה בפועל, אולם כבר האריך הגה"ק בעל "בני יששכר" ב"דרך פקודיך" (הקדמה ג אות ה), שכל מצוה שאי אפשר לקיים בפועל בזמן הזה, צריך על כל פנים למצוא את הטעמים והרמזים היוצאים מן המצוה, כדי ללמוד מזה איך לקיים המצוה על כל פנים בדרך מחשבה, ועל ידי זה יחשב כאילו קיים המצוה בפועל.

הנה כי כן אנחנו בני ישראל זרע עם קדוש, בהיותנו בגלות בבחינת עניים ודלים שדרכם להתנדב קרבן מנחה, ראוי לנו להתבונן מהו הלך הנשגב שאנו יכולים ללמוד מהקרבנות קרבן מנחה, כדי שנוכל להביא קרבן מנחה לה' במחשבה ובעבודה, ויחשב לפנינו יתברך שמו כאילו הקרבנו קרבן מנחה בפועל.

"סולת בלולה בשמן" בלול תורה במעשים טובים

פתח דברינו יאיר לבאר הענין בזה, על פי מאמר חכמינו ז"ל במדרש תנחומא (פרשת אחרי אות י): "צפה הקב"ה שבית המקדש עתיד

"אמת מארץ תצמח", האמת מתגלה בבחינת צמיחה מן הארץ, בסילוק הקוצים שהם השקר המתקרבים אל האמת

שפת אמת: בעולם השקר אי אפשר לבוא לנקודת האמת, רק על ידי שנלחמים עם השקר בתחבולות של שקר

תכלית עבודת איש ישראל להצמיח את הנקודה של אמת מתוך כל עסק התורה וקיום המצוות בעולם הזה

הקב"ה הכהן העליון לוקח רק קומץ מובחר, מהסולת והשמן שהם עסק התורה עם קיום המצוות

[בעיון יותר מעמיק יש להוסיף, כי בתהליך הצמיחה עד לעשיית סולת יש באופן כללי ארבעה בירורים: א) בירור ופירוד החטים מבטן האדמה שיתגלו בחוץ. ב) בירור ופירוד החטים מן הקוצים בעת הצמיחה. ג) בירור ופירוד החטים מן התבן. ד) בירור וניפוי הקמח מהקליפה של החטים עד שנעשה סולת.

ענין זה מקביל לבירור וגילוי האמת מתוך ארבע קליפות של השקר, כמו שהאריך בעל התניא ב"לקוטי אמרים" (פרקים ו-ז) בענינם, ומקור הדבר במרכבה שראה יחזקאל (יחזקאל א ד): "וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב". הזכיר ארבע קליפות: "רוח סערה", "ענן גדול", "אש מתלקחת", "נוגה", שהן סביב הקדושה, וצריך להסיר את הקליפות הללו כדי שתתגלה האמת נקיה וטהורה].

והנה ענין בירור האמת דוקא מתוך השקר אנו רואים בעסק התורה, שאי אפשר להגיע לחקר האמת בליבון הלכה לאמיתה של תורה, רק על ידי שמתייגע תחילה לחקור ולשקול כל צדדי הספק, ובתחילת דרכו הוא נכשל בהשגת האמת, עד שהקב"ה מאיר את עיניו לראות את נקודת האמת, כמו שדרשו בגמרא (גיטין מג.) על הכתוב (ישעיה ג ו): "והמכשלה הזאת תחת ידיך - אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה".

"שמתוך שלא לשמה בא לשמה"

רעיון זה בענין בירור האמת מתוך השקר, אנו רואים גם בנקודת האמת של הכוונה לעסוק בתורה ומצוות לשמה, שאי אפשר לעסוק מיד בכוונה אמיתית וטהורה בלתי לה' לבדו, כמו ששינו בגמרא (פסחים נ:): "אמר רב יהודה אמר רב, לעולם יעסוק אדם בתורה ומצוות אף על פי שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

נמשלה לסולת, הבה נתבונן בתהליך צמיחת החיטה עד שנעשה ממנה סולת.

ראשית כל צריך לחרוש את האדמה, להוציא ממנה האבנים, להכין את הקרקע שתהיה ראויה לצמיחה. אחר כך זורעים בה זרעי חטים, מזבלים ומשקים את פני האדמה במים, ואז מתחילה פעולת הצמיחה במעמקי אדמה. הלבוש החיצוני של זרעי החטים נרקב בארץ, ומתוך הריקבון מבצבצת הצמיחה החדשה של החטים. כך הן צומחות ועולות עד שהן בוקעות ומתגלות על פני האדמה. בכך לא תמה מלאכת הצמיחה, כי עדיין צריך לעקור ולסלק את כל הקוצים המאיימים להרוס את החטים, וכך בעמל כפים נשלמת בסופו של דבר צמיחת החטים הראויות לאכילה.

עתה אחרי שהחטים כבר גמרו לצמוח, מתחיל תהליך חדש של עשיית הסולת. תחילה מבררים ומפרידים את החטים מכל התבן העוטפים אותן. טוחנים את החטים דק דק כדי לעשות מהם קמח, ואז צריך לנפות את הקמח כדי להפריד מהם את הקליפה של החטים, רק אז מתגלה סוף סוף הסולת במלוא הודו והדרו, ואפשר לאפות ממנה לחם של סולת. לא בחנם אנו מברכים לה' על כל התהליך המסובך הזה: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ".

"והמכשלה הזאת תחת ידיך"

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "אמת מארץ תצמח" - האמת מתגלה רק בבחינת תהליך הצמיחה מן הארץ, כי אי אפשר לבשר ודם קרוץ מחומר להגיע לחקר האמת, בלי שיעקור תחילה את כל הקוצים הסובבים את השושנה העליונה - שושנת האמת, בלי שישלק תחילה את כל לבושי השקר מסביב לאמת בבחינת (תהלים יב ט): "סביב רשעים יתהלכון".

"אמת" שהאדם הוא כולו שקרים, הלא אין מעצור לה' לעשות כרצונו הטוב, לברוא את האדם אפילו בלא השלכת אמת ארצה, ואם רצה הקב"ה להשיב למלאכים על טענתם, איזו תשובה השיב להם הקב"ה בכך שהשליך אמת ארצה.

וביאר ה"יפה תואר" כי "אמת" היא התורה, כנוסח הברכה: "אשר נתן לנו תורת אמת". והנה מלאכי "שלום" אמרו שאין ראוי לברוא אדם שכולו קטטות, כי מצד היצר שבקרבו יתקוטט הגוף עם הנפש ויחטא. מה עשה הקב"ה, "נטל אמת" - היא התורה והשליכה "לארץ", לרמז שעתיד לתת את התורה בארץ לישראל שיעסקו בה, ובכך יש תרופה כנגד היצר כמבואר בגמרא (קידושין ל:): שעסק התורה הוא תבלין כנגד היצר הרע.

על פי האמור הוא מבאר מה שאמרו מלאכי השרת: "רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ", כי זהו כמו שטענו בשעת מתן תורה (שבת פח:): "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו", הלא קלון הוא לתורה לשבת בין קרוצי חומר, "תנה הודך על השמים". השיב להם הקב"ה כי אדרבה זהו כבודה של תורה שתינתן לישראל, כמו שכתוב: "אמת מארץ תצמח", כי התורה מתבררת דוקא בארץ.

"אמת מארץ תצמח" כפרי הצומח בסילוק הקוצים

על פי דרכו בקודש חשבתי דרכי לבאר דברי חכמים וחידותם, להתבונן במעשה ה' כי נורא הוא, אשר השליך אמת ארצה בבחינת: "אמת מארץ תצמח". וצריך ביאור איך יש בזה תשובה ניצחת למה שאמרה "אמת" עצמה בתחילה: "אל יבא שכולו שקרים". נקדים לבאר דברי נעים וזמירות ישראל (תהלים פה יב): "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף". וצריך ביאור מה שבחר להגדיר את בירור האמת בפעולת הצמיחה מן הארץ, לעומת הצדק שהוא נשקף מן השמים.

ונראה כי במילים אלו: "אמת מארץ תצמח", גילה לנו דוד המלך הגדרה עמוקה בענין בירור וגילוי האמת בעולם הזה, שהוא ממש בבחינת צמיחה מן הארץ, שצריך לברר ולגלות את הפרי מתוך הקליפה, ואת החיטה מתוך התבן, כמו ששינו בגמרא (ברכות נה.) בשם רשב"י: "שאי אפשר לברר בלא תבן", כך צריך לגלות את האמת מתוך מעמקי השקר, להפריד את השקר ולגלות את אור האמת. והיות שכבר למדנו כי התורה

כיון שעיקר הרצון לבוא להאמת אינו בכלל שקר, ואדרבא זה תיקון השקר... שמערים כדי לבוא להאמת, כיון שעל ידי השקר בא להאמת מתקן השקר כנ"ל.

ובוודאי בעולם הזה שנקרא עלמא דשיקרא, היתה כוונת הקב"ה לבוא להאמת על ידי זה דוקא, ועל ידי נקודה אמיתית שבלב אדם יוכל לעמוד נגד חבילות של שקר, כי שקר אין לו רגלים ואין לו קיום באמת, לכך נקודה אמת מבטל הרבה שקר.

הנה כי כן נשכיל להבין דברי נעים זמירות ישראל: "אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף". כלומר, אמנם כן כאשר הצדק יורד ומתגלה מן השמים, להעניש את החוטאים ולתת שכר לעושי רצונו, הנה הוא נשקף בבירור בלי שום הסתר פנים. אולם לא כן בירור האמת על ידי בני אדם קרוצי חומר, הנה הוא בבחינת: "אמת מארץ תצמח", שצריך לעבור תהליך של צמיחה, לסלק כל הקוצים שהם כוחות השקר הנדבקים אל האמת, לטחון ולנפות את כל הקליפות, עד שתתברר האמת המוחלטת במלוא הודה והדרה.

מעתה יאיר לנו להבין דברי חכמים וחידותם, כי בשעת בריאת העולם אמרה אמת: "אל יבא שכולו שקרים", לכן כדי להשיב לה תשובה ניצחת: "מה עשה הקב"ה, נטל אמת והשליכו לארץ, הדא הוא דכתיב ותשלך אמת ארצה", כדי לרמוז לה בכך כי אי אפשר שתתגלה האמת, רק על ידי בירור מתוך השקר בבחינת: "יתרון האור מן החושך", ואז כדברי ה"שפת אמת" יש תיקון גם לשקר שגרם להביא לבירור האמת.

והנה המלאכים שלא הבינו מעשה זה, המה ראוכן תמהו ואמרו לפני הקב"ה: "רבון העולמים מה אתה מבזה תכסיס אלטיכסייה שלך, תעלה אמת מן הארץ". לכן בא המדרש לבאר תשובת הקב"ה: "הדא הוא דכתיב אמת מארץ תצמח". כלומר האמת של תורה יכולה להתגלות דוקא בבחינת צמיחה מן הארץ, שיעמול האדם להסיר את כל הקוצים והחוחים, עד שיברר וילבן את ההלכה בבחינת סולת נקיה.

"ונפשי כעפר לכל תהיה"

ונראה להרחיב הביאור במה שהשליך הקב"ה על אמת ארצה בבחינת: "אמת מארץ תצמח", על פי מה שכתב ב"זרע קודש" להרה"ק מראפשיץ זי"ע (פרשת האזינו ד"ה ותשמע הארץ) פירוש נפלא על התפלה (סוף שמונה עשרה אלקי נצור): "ונפשי כעפר לכל תהיה", והנה הדברים בלשון קדשו:

הרה"ק רבי דוד מלולוב: "בווין תתקטר",
ג' ווי"ן בג' מילואים שונים הם רמז על קוב"ה אורייתא וישראל

הקמיצה בג' אצבעות שהן בצורת ג' ווי"ן,
כי הקב"ה בוחר בקומץ המורכב מכבוד ה', מכבוד תורתו ומכבוד ישראל

"ותעש הארץ בשבע שני השובע לקמצים",
בשבעים שנות האדם צריך לייצר הרבה קמצים מובחרים להקב"ה

המן הרשע הודה: "אתי מלי קומצי קמחא דיכדו",
קומץ מובחר של תורה ומצוות, "ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי"

"וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך". כי כשם שאי אפשר להעריך כראוי את האור רק אחרי ששוקעים בחושך, כך אין האמת יכולה להתגלות רק כאשר תיבחן מול הצד ההיפוך מן האמת, והנה דברי ה"מאור עינים" בלשון קדשו:

"במקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד. הטעם הוא כי יתרון החכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך, שאילולי החושך לא היה ניכר תענוג האור כלל, ועל ידי החושך מבינים תענוג האור וטיבו".

בדרך זו הוא מבאר מה שתיקנו לומר בברכות קריאת שמע: "יוצר אור ובורא חושך", ולכאורה קשה הלא עולם הבריאה הוא יותר גבוה מעולם היצירה, מדוע אם כן הזכירו על האור לשון יצירה "יוצר אור", ועל החושך לשון בריאה "ובורא חושך" שהוא יותר גבוה. אך לפי האמור הביאור בזה על פי מה שאמרו (ב"ב ט): "גדול המעשה יותר מן העושה", ומאחר שהחושך גרם לו לגלות את האור, הרי הוא יותר גבוה מהאור עצמו.

תיקון השקר להשתמש בו כדי לגלות את האמת

ומה נוראים הם דברי ה"שפת אמת" (פרשת תולדות שנת תרל"ג), כי בעולם השקר אי אפשר לבוא לנקודת האמת, רק על ידי שנלחמים עם השקר בתחבולות של שקר, לכן יעקב אבינו שזכה לתואר (מיכה ז ב): "תתן אמת ליעקב", נלחם עם עשו הרשע לקבל את הברכות בדרכי מרמה, והנה הדברים בלשון קדשו:

"ענין יעקב שלקח הברכות במרמה והוטב בעיני השם יתברך, יש ללמוד מזה כי כדי להשיג האמת באמת רשאים לעשות על ידי ערמה, כמו שאמרו רז"ל (ברכות יז). הוי ערום ביראה, פירש רש"י ז"ל להערים בכל מיני ערמה ליראת בוראו,

ומצינו בספר "תשואות חן" להרה"ק רבי גדליהו מליניץ זי"ע, בהקדמה שכתב תלמידו שכתב בשם מורו ורבו לפרש דקדוק הלשון: "לעולם יעסוק אדם", שאי אפשר לעסוק מיד בתורה ומצוות לשמה שהיא בבחינת נקודת האמת, רק אם עוסק בתחילה שלא לשמה שהוא בבחינת שקר:

"כאשר שמעתי מפי הרב המחבר מורי ורבי ז"ל [בעל תשואות חן], שאמר במאמרם ז"ל (פסחים נ:): לעולם יעסוק אדם בתורה שלא לשמה, שהוא דוקא כמשמעות מלת 'לעולם', שאין להיפטר מזה בתחילת היכנסו לעבודת השם יתברך, וכמו שבלתי אפשר לעלות על שליבת הסולם העליונה, אם לא פסע תחילה על שליבה שלמטה ממנה, כן צריך להיות שלא לשמה קודם הלשמה".

נפלא לצרף בזה מה שכתב ה"תולדות יעקב יוסף" (פרשת אמור סימן ג), כי מאחר שאי אפשר ללמוד לשמה בלי שיעסוק תחילה שלא לשמה, לכן כאשר הוא זוכה לעסוק בתורה לשמה, יש בזה תיקון גם לעסק התורה שלא לשמה, שהרי הוא גרם לעסוק בתורה לשמה, ובלשון קדשו: "ועצה יעוצה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, ואז מעלה האדם גם לימוד שלא לשמה שהיה בחיצוניות ויכנס לפניו".

"כיתרון האור מן החושך"

בא וראה מה שכתב ה"מאור עינים" (לקוטים פרשת נצבים) לבאר מאמר חכמינו ז"ל בגמרא (ברכות לד:): "מקום שבעלי תשובה עומדין, צדיקים גמורים אינם עומדין". כי בעלי תשובה ששקעו בתהום השקר והחושך, ושם בתוך החושך נתגלה להם הריקנות והשקר, הנה הם זוכים לצאת מן החושך בגילוי גדול של אור האמת יותר ממי שלא נכנס לשם.

וזהו שאמר החכם מכל אדם (קהלת ב יג):

מה שאמר: "ישנו עם אחד", שהם ישנים מן המצוות, ובכוח זה נתן עשרת אלפים ככר כסף כדי לאבדם. אולם אחר כך כשראה שהקב"ה החיש את מפלתו, הבין מזה שאפילו בגלות בוחר הקב"ה קומץ מתורתם ומצוותם של ישראל. וזהו שאמר: "אתי מלי קומצי קמחא דיככו, ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי".

שלוש אצבעות ג' ווי"ן

ונראה לבאר לפי זה ענין הקמיצה בשלש אצבעות, כמו שפירש רש"י: "מלוא קמצו - יכול מבורץ - מבצבץ ויוצא לכל צד, תלמוד לומר במקום אחר (שם שם ו) והרים ממנו בקמצו, לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמצו יכול חסר, תלמוד לומר מלוא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו, וזהו קומץ במשמע לשון העברית".

נקדים מה שפירש הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע בפיוט אתקיננו סעודתא (ליל שבת קודש) שתיקן האריז"ל: "בווין תתקטר". על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת אחרי עג): "ג' דרגין אינון מתקשרין דא בדא, קוב"ה אורייתא וישראל". ויש לומר כי כל השלשה קוב"ה אורייתא וישראל רמוזים באות ו', שכן אות ו' במילוי נכתבת בג' אופנים: במילוי א' כזה וא"ו, במילוי י' כזה וי"ו, במילוי שני ווי"ן כזה ו"ו.

מעתה המילוי הראשון וא"ו בגימטריא אח"ד, רומז על הקב"ה שהוא אחד יחיד ומיוחד, המילוי השני וי"ו בגימטריא כ"ב, רומז על התורה שכלולה מכ"ב אותיות הא"ב, המילוי השלישי וי"ו בגימטריא י"ב, רומז על כלל ישראל המורכב מי"ב השבטים. וזהו שרמז האריז"ל: "בווין תתקטר", בשלשה מילויים של הווי"ן שרומזים על קוב"ה אורייתא וישראל, יתקשרו להיות לאחדים בלי שום פירוד עכדה"ק.

וידוע מה ששנינו במשנה (אבות פ"ו מי"א): "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו". נמצא כי בכל מעשה טוב צריך להגדיל את החוט המשולש: כבוד הקב"ה, כבוד התורה וכבוד ישראל, ועל זה אמר החכם מכל אדם (קהלת ד יב): "והחוט המשולש לא במהרה ניתק". מעתה יאיר לנו להבין ענין הקמיצה בג' אצבעות, כי ג' האצבעות הן בצורת ג' אותיות ווי"ן, והרמז בזה ללמדנו שהקב"ה הכהן העליון, לוקח מכל התורה והמצוות מלוא קומצו בבחינת ג' אצבעותיו, רק מה שנוגע לכבוד "אורייתא קוב"ה וישראל".

שהתורה תהיה בלולה במצוות ומעשים טובים, "ויתן עליה לבונה", לעסוק בתורה ומצוות לשמה בבחינת לבונה זכה.

והנה אחרי כל העמל והיגיעה, בא הקב"ה הכהן העליון ומקיים מצות קמיצה: "וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה", שמכל עסק התורה וקיום המצוות הוא יתברך בוחר קומץ מובחר, שעסק בהם איש ישראל לשמה בבחינת לבונה זכה, "והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה", כי קומץ מובחר זה הוא שעולה לריח ניחוח לפני ה'.

נמצינו למדים מזה, כי תכלית העבודה היא לעמול ולהתייגע בעסק התורה וקיום המצוות, עד שנזכה לברר האמת מתוך החושך בבחינת: "אמת מארץ תצמח", ועל ידי זה נזכה להביא מנחת עני לפני הקב"ה הכהן העליון, ולבקש ממנו שיקיים מצות קמיצה: "וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה... אשה ריח ניחוח לה".

"ותעש הארץ בשבע שני השובע לקמצים"

וימתק לפרש בזה רמז הכתוב (בראשית מא מז): "ותעש הארץ בשבע שני השובע לקמצים". ופירש רש"י: "לקמצים, קומץ על קומץ". הביאור בזה, כי "שבע שני השובע" הם רמז על שנות חיי האדם (תהלים צ י): "ימי שנותינו בהם שבעים שנה". וזהו פירוש הכתוב: "ותעש הארץ", הארץ מצמיחה, "בשבע שני השובע", בשבעים שנותיו של אדם, "לקמצים" - "קומץ על קומץ" של תורה ומצוות לשמה בבחינת: "אמת מארץ תצמח", אשר הקב"ה הכהן העליון מקיים בהם: "וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה".

רחש לבי דבר טוב לבאר בזה מה שמצינו בגמרא (מגילה טז), כי כשבא המן להרכיב את מרדכי על הסוס, עסק מרדכי בתורה בהלכות קמיצה עם החכמים, וכאשר ראה מרדכי את המן בא חשב שהוא בא להרוג ונתעטף בטליתו להתפלל לפני ה', ובעודו מתפלל שאל המן את החכמים: "במאי עסקיתו", באיזה ענין עסקתם.

"אמרו ליה בזמן שבית המקדש קיים מאן דמנדב מנחה, מייתי מלי קומציה דסולתא ומתכפר ליה, [מי שמנדב קרבן מנחה מביא מלא קומץ סולת ומתכפר לו], אמר להו [המן], אתא מלי קומצי קמחא דיככו, ודחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי" - בא מלא הקומץ קמח שלכם ודחה עשרת אלפים ככר כסף שלי.

הביאור בזה, כי המן הרשע קטרע על ישראל לפני הקב"ה, שאינן מקיימים בגלות מצוות כראוי, כמו שדרשו בגמרא (מגילה יג): על

"והנה אנו מתפללין, ונפשי כעפר לכל תהיה... הפירוש הוא כך, דהנה אנו רואים בארץ ועפר, שמצמיח לנו כל מיני טובות שבעולם, ועוד הפלא ופלא מצינו בארץ, שכל מה שמוסיפים עליה זבל היא מצמחת יותר, אף שהזבל הוא דבר מאוס מאד, וכן כל מה שהזבל מטונף בטינופת יותר מצמיח עוד יותר.

והענין הוא, שהארץ מבררת אף קצת מהקצת טוב עדיין שבטינופת, ונוטלת מזה הטוב כוח הצמיחה, עד שפועלת שמוזה הטינופת בא גם כן איזה דבר שבקדושה שפועל כוח הצמיחה, ואחר כך מברכים עליה המוציא לחם מן הארץ וכל ברכת הנהנין, וזהו שאומרים ונפשי כעפר לכל תהיה, שמכל דבר אף מה שנראה לעין שאין בו טוב כלל כנ"ל, גם כן נפשי תוציא מזה ניצוצי קדושה והטוב שבו כעפר".

ויש להוסיף תבלין לדבריו הקדושים, שהרי גוף האדם נברא מן העפר ככתוב (בראשית ב ז): "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". מזה נשכיל להבין כי כמו שהקב"ה ברא את העפר בכוח מיוחד לברר ניצוצי קדושה אפילו מן הזבל, כן יש בכוח האדם שנברא מן העפר לברר ניצוצי קדושה מכל עניני העולם הזה. וזהו שאנו מתפללים: "ונפשי כעפר לכל תהיה", שנזכה להיות בבחינת עפר מן האדמה שממנו נברא האדם, שיהיה לנו הכוח לברר ניצוצי קדושה מכל עניני העולם הזה.

הנה כי כן מטעם זה השליך הקב"ה את האמת ארצה שנאמר: "אמת מארץ תצמח", כי בכך ביקש הקב"ה להשיב לטענת אמת שאמרה אל יברא, כי אדרבה כמו שיש בכוח הארץ להוציא ניצוצי קדושה אפילו מן הזבל כדי להצמיח את הצומח, כן יש בכוח האדם שנברא עפר מן האדמה, להצמיח ולגלות בירור האמת מתוך השקר.

הקב"ה בוחר קומץ מובחר

בדרך זו במסילה נעלה לבאר מצות קמיצה בקרבן מנחה: "והביאה אל בני אהרן הכהנים, וקמץ משם מלוא קמצו מסלתה ומשמנה על כל לבונתה, והקטיר הכהן את אזכרתה המזבחה אשה ריח ניחוח לה". כי מבואר בגמרא (יומא יט): "הני כהני שלוחא דרחמנא ניהו", פירוש, הכהנים הם השליחים של הקב"ה.

הביאור בזה כי במעשה נשגב זה ביקש הקב"ה ללמדנו, כי על איש ישראל מוטלת החובה להביא מנחת עני לפני הקב"ה, שיעסוק ויעמול בתורה בכל כוחו, לברר ההלכה לאמיתיה של תורה בבחינת "סולת" נקיה, ויצק עליה "שמן"